

Πανεπιστήμιο Αιγαίου: αναγόρευση Ευθύμιου Η. Μητρόπουλου, Γ.Γ. του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών.

Την Τετάρτη 7 Μαρτίου, το Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών της Σχολής Επιστημών της Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σε μία σεμνή αλλά γεμάτη μεγαλοπρέπεια ακαδημαϊκή τελετή «κνίστης οργανωτικής αριστείας» όπως την χαρακτήρισε ο Γενικός Γραμματέας του Ι.Μ.Ο., ο οποίος ήταν και το τιμώμενο πρόσωπο της βραδιάς, αναγόρευσε τον κ. **Ευθύμιο Η. Μητρόπουλο** Γενικό Γραμματέα του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών στη Χίο.

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αιγαίου Καθηγητής Ανδρέας Τρούμπης, με μία σειρά ερωτήματα έδωσε την διάσταση την οποία αποκτά η αναγόρευση του κ. Ευθυμίου Η. Μητρόπουλου τόσο για το Πανεπιστήμιο Αιγαίου όσο και για τον ίδιο τον τιμώμενο.

«εισέρχεσθε σήμερα στην χορεία της ακαδημαϊκής κοινότητας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ενός Πανεπιστημίου το οποίο μπορείτε να το αντιλαμβάνεσθε

1. Είτε ως περιφερειακό ελληνικό ΑΕΙ, κάπου στις εσχατιές της Ευρώπης, είτε ως το Πανεπιστήμιο του Αρχιπελάγους του οποίου το motto είναι ‘σύγχρονες σπουδές στην αρχαία κοιτίδα της γνώσης’, με άλλα λόγια το Ίδρυμα το οποίο επανασυνδέει την παραγωγή γνώσης με το χώρο γέννησης του Δυτικού Πολιτισμού,

2. ενός Πανεπιστημίου το οποίο μπορείτε να το αντιλαμβάνεσθε Είτε ως μικρό ελληνικό ΑΕΙ, είτε ως το ταχύτερα αναπτυσσόμενο σε όλα τα ακαδημαϊκά πεδία πανεπιστήμιο της χώρας, όταν προ εικοσαετίας είχε ένα δυναμικό περίπου 400 φοιτητών και 20 διδασκόντων και σήμερα κατατάσσεται σύμφωνα με αποδεκτούς δείκτες μεταξύ των μεγάλων ελληνικών πανεπιστημίων,

3. ενός Πανεπιστημίου το οποίο μπορείτε να το αντιλαμβάνεσθε είτε ως ένα πρόσφατο κατασκεύασμα μιας βολонταριστικής πολιτικής χωρικής επέκτασης των δομών της ανωτάτης παιδείας, είτε ως ένα ίδρυμα η ιστορία του οποίου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα φωτεινότερα και συνάμα μελανότερα χρώματα της ιστορίας της νεωτέρας Ελλάδος, τις αντιφάσεις της αλλά και τις δημιουργικές της πρωτοβουλίες. Δηλαδή, ένα ίδρυμα που γεννήθηκε ως Πανεπιστήμιο Ιωνίας από τον Κ. Καραθεοδωρή, τον μέγιστο των ελλήνων μαθηματικών και φυσικών, στη Σμύρνη, που εκλήθη να εκπέμψει το «Φως εξ Ανατολών», φως που έσβησε πριν ανάψει μέσα στις στάχτες της Μικρασιατικής Καταστροφής, φως που ξεχάστηκε παρά τις πολλαπλές προσπάθειες επί μισό αιώνα και φως που καλούμαστε εμείς να διατηρήσουμε άσβεστο στους αιώνες μετά την ιστορική απόφαση επανίδρυσης του ως Πανεπιστήμιο Αιγαίου το 1984.

4. ενός Πανεπιστημίου το οποίο μπορείτε να το αντιλαμβάνεσθε είτε ως ένα ίδρυμα με αποκλειστική αποστολή την προαγωγή της έρευνας και της

παιδείας, είτε ως ένα ίδρυμα που εκ της γεωγραφικής θέσεως του και του πολλαπλού ρόλου του σε τοπικό επίπεδο είναι επιφορτισμένο, στα μάτια της κοινωνίας και της πολιτείας, με αποστολές πολύ ευρύτερες οιαδήποτε άλλου ελληνικού πανεπιστημίου.

Στα διαζευκτικά αυτά ερωτήματα, τα οποία βεβαίως ετέθησαν κατά σχηματικό τρόπο, δίδει καθείς τις απαντήσεις του, συμφώνως προς την κλίση του προς τον ψυχρό ρεαλισμό ή αντιθέτως προς την οραματική εξιδανίκευση.» «.....Υπάρχει όμως και δεύτερος εξ ίσου σημαίνων λόγος που καθιστά ξεχωριστή τη σημερινή προσθήκη στο βιογραφικό σας. Και είναι το ειδικό συμβολικό βάρος του τόπου όπου λαμβάνει χώρα η αναγόρευση σας σε Επίτιμο Διδάκτορα: δηλαδή η Χίος, όπου και η έδρα του Τμήματος Ναυτιλίας & Επιχειρηματικών Υπηρεσιών. Ένας τόπος άρρηκτα συνδεδεμένος με το πεδίο στο οποίο αναπτύσσετε τη δραστηριότητα σας.»

Ο κ. Μητρόπουλος που ας σημειωθεί είναι ο πρώτος Έλληνας που κατέχει το αξίωμα του Γενικού Γραμματέα του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (Ι.Μ.Ο) των Ηνωμένων Εθνών, αναφέρθηκε στον ρόλο του Ι.Μ.Ο. και στην αποστολή του, η οποία όπως ιδιαίτερα τόνισε είναι:

«ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΑΣΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑ ΣΕ ΚΑΘΑΡΟΥΣ ΩΚΕΑΝΟΥΣ».

Αλλά αναφερόμενος με έμφαση στα νησιά του Αιγαίου, τη σχέση του Έλληνα με τη θάλασσα και τη ναυτιλία και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είπε:

«Θα διερωτάται κανείς αν υπάρχει στην οικουμένη άλλη Χώρα στην οποία η Ναυτιλία να συνιστά ένα τόσο βαθειά ριζωμένο και αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής συνείδησης όσο εδώ, στην Ελλάδα – και, απ’ όλη την Ελλάδα, στα νησιά του Αιγαίου (Χίο, Οινούσες, Άνδρο, Σύρο, Κάσο και τόσα άλλα). Γιατί, η Ελλάδα (μια Χώρα που γεωγραφικά φαίνεται σαν ένα κομμάτι ξηράς που εισχωρεί στη θάλασσα ενώ, στην ουσία, είναι μάλλον ένα κομμάτι θάλασσας που κάπου – κάπου διακόπτεται από ξηρά) ζει στην κυριολεξία τις ναυτικές της παραδόσεις, γαλουχώντας και ανατρέφοντας τα παιδιά της στα ναυτιλιακά νάματα γενεών ολόκληρων μέχρις ότου τους παραδώσει τη σκυτάλη και τα κατευοδώσει στο πέλαγος της θάλασσας και της ζωής.

Μια πρόχειρη θεώρηση της διαμόρφωσης του ελληνικού τοπίου – ενός τοπίου όρμων και κόλπων, νησιών και ακρωτηρίων, στο οποίο θάλασσα και στεριά φαίνονται να σφιχταγκαλιάζουν η μια την άλλη πλέκοντας τα δάχτυλά τους – ίσως να ‘δινε την εξήγηση γιατί η θάλασσα και η ροπή προς τα θαλάσσια έργα διαδραματίζουν ένα τέτοιο κυρίαρχο ρόλο στην ψυχολογία του Έλληνα. Στην πατρίδα μας, η θάλασσα και ο βράχος, ο βράχος και η θάλασσα βρίσκονται παντού και συχνά ο καλύτερος τρόπος – ή, ίσως, ο μοναδικός τρόπος – για να ταξιδέψει κανείς μεταξύ δύο τόπων δεν είναι μέσω ξηράς αλλά μέσω θαλάσσης. Κατά συνέπεια, η επίδοση των Ελλήνων στα θαλάσσια έργα δεν ξενίζει ενώ συγχρόνως η ομορφιά της ατέρμονης και πολυσχιδούς ακτογραμμής της Χώρας μας, με τα πολλά φυσικά της λιμάνια, τους βαθείς όρμους, τις χρυσές αμμουδιές και τις εκατοντάδες τα γραφικά νησιά, αποτελεί πηγή έμπνευσης για ένα Έθνος που, έχοντας εμποτιστεί με ένα μοναδικό έρωτα για τη θάλασσα και πάν τι το θαλασσινό στρέφεται προς το υγρό στοιχείο για να αντλήσει μεσ’ από την αλμύρα και την παγκοσμιότητά του, δύναμη και ευημερία. Όπου και όπως ν’ απασχολούνται οι Έλληνες, ένα είναι το κοινό χαρακτηριστικό τους: είναι «θαλασσοδιψείς»!

Η ιστορία της Ελλάδας σαν ναυτιλλόμενου Έθνους, είναι ένα μεθυστικό κράμα παραμυθιού, μύθου και σκληρής, καμιά φορά, αδυσώπητης πραγματικότητας. Πριν ακόμα από την αυγή της Ιστορίας, πριν την ακμή και την πτώση της Κρήτης σαν θαλασσοκράτειρας, πριν την μυθική εκστρατεία του Ιάσωνα και των Αργοναυτών και πριν τα επικά κατορθώματα του Οδυσσέα, οι Έλληνες κολυμπούσαν, ναυσιπλοούσαν, ζούσαν δίπλα στη θάλασσα και από τη θάλασσα, ανοιγόντουσαν ατρόμητοι στο πέλαγος αγηφώντας τα στοιχεία της φύσης και όποιες αντιξοότητες τους επεφύλασε το υγρό στοιχείο και ανέπτυσαν επιχειρηματικές δραστηριότητες με βάση, κέντρο και κατάληξη τη θάλασσα. Δύσκολα θα μπορούσε κανείς να εντοπίσει ένα άλλο Έθνος τόσο στενά ζυμωμένο και συνυφασμένο με τη θάλασσα, τόσο θαλασσοδιψές, όσο η Ελλάδα.

Οι Έλληνες στέφονται προς τη θάλασσα σαν σε φιλικό στοιχείο χωρίς να παύουν ν' αναγνωρίζουν ότι το στοιχείο αυτό όχι μόνο απαιτεί σεβασμό αλλά και ότι συχνά προξενεί φόβο και είναι ικανό να προκαλέσει καταστροφές με θύματα όταν αποφασίσει να δείξει την καπιτσιόζα μορφή του. Το ίδιο, όμως, στοιχείο κεντρίζει αισθήματα ελευθερίας, ανεξαρτησίας, ανάτασης και αισιοδοξίας σ' ένα έθνος που είναι δικαιολογημένα περήφανο για την ναυτική του κληρονομιά.

Με μια τέτοια κληρονομιά σαν όπλο και προίκα της διήνυσε η Ελλάδα τους αιώνες μεγαλουργώντας στα θαλάσσια έργα σε σημείο που να μπορούμε να λέμε σήμερα ότι ο παραδοσιακός στενός δεσμός της με τη θάλασσα σπάνια υπήρξε ισχυρότερος από ό,τι είναι στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα. Σαν έργο, όμως δικαιοσύνης, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η σημερινή ναυτιλιακή ακμή της Χώρας οφείλει πολλά στους ηρωικούς προδρόμους παλαιότερων εποχών, τότε που η έννοια του караβοκύρη ήταν συνυφασμένη με την έννοια του ναυτικού και ναυτικούς ήθελαν οι караβοκύρηδες να δουν τους γιους τους πριν τους εμπιστευθούν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της οικογένειας. Πράγματι, από τα πλέον ωραία και ευκλεία κατορθώματα της ιστορίας της Ελληνικής Ναυτιλίας υπήρξε η ιδιότυπη εκείνη κυριαρχία των θαλασσών που άσκησαν οι Έλληνες ναυτικοί στη Μεσόγειο, την Προποντίδα, τον Πόντο, ακόμη και όταν η Χώρα μας δεν υπήρχε σαν ανεξάρτητο κράτος, με μόνα εφόδια την έμφυτη ροπή προς το υγρό στοιχείο και την περιπέτεια, το ναυτικό και εμπορικό τους δαιμόνιο και την πίστη τους προς την Παναγιά και τον προστάτη κάθε ναυτιλλόμενου, τον Άγιο Νικόλαο.

Την τρανότερη, και συνάμα επισημότερη απόδειξη της διεθνούς αναγνώρισης της θέσης της Ελλάδας σαν παγκόσμιας ναυτιλιακής δύναμης, παρέχει κατάλογος της UNCTAD (της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη) όπου, μεταξύ των 35 σπουδαιότερων ναυτιλιακών Χωρών του κόσμου η Ελλάδα εμφανίζεται, να κατέχει την κορυφαία θέση. Σ' ό,τι αφορά στον αριθμό και την χωρητικότητα των πλοίων, η Ελλάς παραμένει η από πλευράς πλοιοκτησίας πρώτη Χώρα στον κόσμο και Έλληνες είναι οι ιδιοκτήτες των μεγαλύτερων στόλων δεξαμενόπλοιων και bulk carriers σε παγκόσμια κλίμακα. Σαν εμπνευστές και δημιουργοί εμπορικών ναυτιλιακών και παραναυτιλιακών επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων, οι Έλληνες διατηρούν τα πρωτεία στον κόσμο ενώ, χάρις σ' αυτούς, σφίζονται εργασίων τα ναυπηγεία της Νότιας Κορέας, Ιαπωνίας και Κίνας χτίζοντας, για λογαριασμό ελληνικών συμφερόντων, πλοία της πλέον προηγμένης τεχνολογίας. Με την συνεχιζόμενη ανανέωση του στόλου και την παροχή υπηρεσιών ποιότητας,

δεν βλέπω γιατί η γενική ρόδινη εικόνα της Ελληνικής Ναυτιλίας, που αδρά μόνο σκιαγράφησα εδώ, να μη μπορεί να διατηρηθεί, ακόμη και να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο, στο μέλλον

Θα 'θελα, πριν κλείσω, ν' αναφερθώ στο γενικό θέμα που έχουμε επιλέξει στον IMO για εστιασμό των δραστηριοτήτων μας στην τρέχουσα χρονιά και που δεν θα μπορούσε να ήταν άλλο από την απάντηση του Οργανισμού στις παρούσες περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Από μιας γενικότερης σκοπιάς, υπάρχει σήμερα μια διογκούμενη ανησυχία για το παγκόσμιο περιβάλλον και ένας γνήσιος φόβος ότι, αν δεν αλλάξουμε τις συνήθειές και τον τρόπο ζωής μας τώρα, η ζημιά που θα προκαλέσουμε στον πλανήτη μας θα τον καταστήσει ανίκανο να συντηρήσει - για λογαριασμό των επερχόμενων γενεών - την σύγχρονη, βιομηχανική οικονομία στην οποία έχει εθισθή η ανθρωπότητα κοντά δύο αιώνες τώρα. Climate change, ozone layer depletion, greenhouse gas emissions - όροι, που ήσαν σχεδόν άγνωστοι μια γενιά πριν, έχουν καταστή σήμερα το σημείο αναφοράς κάθε σκεπτόμενου, και ανησυχούντος, ανθρώπου.

Θα επαναλάβω εδώ τα πρόσφατα λόγια του Γ. Γραμματέως των Ηνωμένων Εθνών Ban Ki-Moon "Καθίσταται οσημέραι ευκρινέστερο παρά ποτέ, τόσο στο Βορρά όσο και στο Νότο, ότι υπάρχει μία άρρηκτη αμοιβαία εξαρτώμενη σχέση μεταξύ περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και οικονομικής ανάπτυξης." Ξεκινώντας από μια τέτοια βάση, δεν θα εκπλαγείτε, βέβαια, αν χρησιμοποιήσω την ευκαιρία της σημερινής μου επικοινωνίας μαζί σας για να τονίσω την ανάγκη ν' αναπτύξει και οξύνει, ένας έκαστος χωριστά και όλοι μαζί σαν κοινωνικό σύνολο, μια όσο το δυνατόν πιο ευαισθητοποιημένη περιβαλλοντική συνείδηση, γιατί, στον τομέα αυτόν ακόμη και η παραμικρότερη θυσία μπορεί να φέρει αποτελέσματα.

Ίσως θα ήταν υπερβολικό ν' απευθύνω τα λόγια αυτά σε σας, σε ένα τέτοιο ακροατήριο, σ' ένα καθαρόαιμο ναυτικό νησί, δοθέντος ότι, στην πλειοψηφία τους, οι Έλληνες - και, ιδιαίτερα, τα μέλη της Ελληνικής ναυτιλιακής κοινότητας - καταλέγονται μεταξύ των πρωτοπόρων στους τομείς περιβαλλοντικής ευαισθησίας και κατανόησης της ζωτικής σημασίας του περιβάλλοντος για όλους μας. Αρκεί να μνημονεύσω εδώ την πρωτοβουλία που πήρε, το 1982, η Πανελλήνιος Ναυτική Ομοσπονδία και η Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών υπογράφοντας τη Διακήρυξη Εθελοντικής Δέσμευσης για τη Σωτηρία των Θαλασσών - τη Διακήρυξη που κατέληξε στη δημιουργία της HELMEPA, της Ελληνικής Ένωσης Προστασίας του Θαλασσίου Περιβάλλοντος. Σήμερα η HELMEPA έχει αναπτυχθή σ' ένα δυναμικό οργανισμό που πάλλεται από ζωντάνια, ενεργητικότητα και δημιουργικότητα και βρίσκεται στη πρώτη γραμμή του αγώνα κατά της θαλάσσιας ρύπανσης. Αν και παρόμοια κινήματα έχουν, έκτοτε, συσταθή και σε άλλες χώρες, εν τούτοις οι ρίζες της HELMEPA, βαθιές και στέρεες, συνεχίζουν να θεριεύουν και ευδοκιμούν στο ελληνικό έδαφος.

Αν και σχετικά νεαρό στην ηλικία το Πνευματικό τούτο Ίδρυμα, οφείλει την γέννησή του στο όραμα και την διορατικότητα ενός διακεκριμένου και διεθνώς γνωστού και ανεγνωρισμένου επιστήμονα, του καθηγητή των μαθηματικών Κωνσταντίνου Καραθεοδωρή, ο οποίος είχε τη σπάνια ικανότητα να συλλαμβάνει καινοφανείς ιδέες

και να σκέφτεται πράγματα μεγαλύτερα και καλύτερα αυτών που έβλεπε και βίωνε γύρω του.

Η δική μου η γενιά, στο σύνολό της, μόλις πριν από λίγο άρχισε να αντιλαμβάνεται ότι το περιβάλλον που μας συντηρεί και μας δίνει ζωή είναι μια εύθραυστη οντότητα και ότι οι πράξεις ή και παραλείψεις μας σχετικά με αυτό μπορεί, και έχουν, τεράστιες συνέπειες. Ότι η γή και οι πηγές της δεν ανήκουν σε μας ούτε βρίσκονται στη διάθεσή μας για να τις κάνουμε ό,τι θέλουμε, χωρίς να νοιαζόμαστε για το μέλλον, δεν φαίνεται να μας γίνεται εύκολο μάθημα προς κατανόηση και ανάλογη αντίδραση. Παρά ταύτα, σταδιακά σημειώνουμε προόδους προς αυτή την κατεύθυνση – ή, τουλάχιστον, αρχίζουμε να αφυπνιζόμαστε μπρός στο πελώριο μέγεθος της αποστολής σωτηρίας του πλανήτη που δεν έχουμε δικαίωμα ούτε περιθώρια να παραγνωρίσουμε.

Η δική σας γενιά, από την άλλη πλευρά, αναπτύσσεται έχοντας επίγνωση του τι συμβαίνει. Μια τακτική που θα την χαρακτηρίζει φροντίδα και υπευθυνότητα για το περιβάλλον μέσα στο οποίο είδατε το φως της ημέρας και μεγαλώσατε θα πρέπει να σας καταστεί τόσο φυσική και αυθόρμητη όσο η ικανότητά σας να επικοινωνείτε μεταξύ σας στη μητρική σας γλώσσα.

Στη σημερινό, ραγδαία εξελισσόμενο, κόσμο υπάρχουν πολλές και θαυμάσιες ευκαιρίες για όσους από σας έχουν το όραμα, τον πόθο, τη δύναμη και την αποφασιστικότητα να δημιουργήσουν, να προσφέρουν κάτι θετικό, να κάνουν τα καλά καλύτερα και τα μεγάλα μεγαλύτερα. Ο,τιδήποτε, πάντως, και να επιλέξετε να κάνετε στη ζωή σας, είμαι σίγουρος ότι με τα μάτια της ψυχής σας θα στρέφεστε πίσω, με στοργή και αγάπη, και θα αναπολείτε με συγκίνηση τις μέρες σας εδώ, στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου, αναγνωρίζοντάς το σαν εφαλτήριο για τις πλουσιοπάροχες αμοιβές που εύχομαι η ζωή να επιφυλάσσει σ' όλους και όλες.

Στην τελετή παρευρέθηκαν Έλληνες και ξένοι ανώτατοι πολιτικοί, ναυτιλιακοί και τοπικοί παράγοντες. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου κ. Ανδρέας Τρούμπης, ο Αντιπρύτανης Ιωάννης Γκιάλας, η ακαδημαϊκή κοινότητα της Χίου, ο τ. Γενικός Γραμματέας της I.M.O. William O' Neil, ο Γενικός Γραμματέας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Γεώργιος Βλάχος, ο κ. Γεώργιος Γράτσος Πρόεδρος του Ναυτικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, ο Νομάρχης Χίου κ. Πολύδωρος Λαμπρινούδης, ο Καπετάν Παναγιώτης Τσάκος, ο Καπετάν Λουκάς Κτιστάκης, κ. Γιώργος Ξηραδάκης Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Ανάπτυξης Λιμένων (Ε.Κ.Α.Λ.), ο κ. Κωνσταντίνος Χίου Διευθύνων Σύμβουλος του Ελληνικού Νηογνώμονα και στελέχη του Ελληνικού Νηογνώμονα, ο κ. Λάμπρος Λαμπρόπουλος τ. Γενικός Γραμματέας YEN, εκπρόσωποι της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών, της Ένωσης Εφοπλιστών Ακτοπλοΐας εκπρόσωποι των Ναυτεργατικών Συνδικαλιστικών Ενώσεων, οι πολιτικές και στρατιωτικές αρχές της Χίου. Επίσης παρευρέθηκε πολυμελής αντιπροσωπεία από τα Πανεπιστήμια της Σμύρνης και το Ναυτικό Επιμελητήριο Σμύρνης.